

BÖLÜM 2

Eczacılık Hizmetlerinde İnovasyon Tabanlı Girişimcilik ve İç Girişimcilik

İsmail ÜSTEL¹

Öğrenim Hedefleri

Okuyucu, bu bölümü okuyarak;

1. Anahtar Sözcükler olan “21. Yüzyıl’da Eczacılık Hizmetleri Spektrumu”, “Girişim – Girişimci - Girişimcilik”, “Eczacılık - Girişimcilik Kavşağı”, “İç Girişimcilik”, “Eczane-İç Girişimcilik”, “Kalıp Ötesi (Yaratıcı) Düşünce”, “İnovasyon”, “İnovasyon Yönetimi” ve “İnovşimcilik (İnovasyon Odaklı Girişimcilik)” Kavramları’na yönelik olarak, kuramsal (teorik) bilgilenme.
2. Sözü edilen Anahtar Sözcüklere ilişkin olarak; “Ne?”, “Niçin?”, “Çünkü?”, “Nasıl?”, “Yoksa?” sorularını doğru olarak ve eksiksiz biçimde yanıtlayabilmek.
3. Anılan Kavramların tanımlarına, gerekçelerine, altyapısına, süreçlerine, çıktılarına ve çıktı kazanımlarına ilişkin farkındalık.
4. Adı geçen Kavramlar arasındaki ilişkileri ve etkileşmeleri sistem yaklaşımı olarak anlamak ve kavramak.
5. Bu Kavramları, “Eczacılık Mesleği’nin Alanları ve Açılımları”, “Eczacılık Uygulamaları” ve “Eczacılık Hizmetleri” ile bütünleştirebilmek.
6. Profesyonel Yetkinlik - Yeterlilik Envanteri’ne “söz konusu Kavramları sürdürülebilir biçimde uygulama becerisi”ni katmak.
7. Yetkinlik - Yeterlilik Envanteri’ni, becerileri Meslek Yaşamı’na kararlılıkla taşıyacak ölçüde ve Profesyonel Davranışlar’a tutarlılıkla yansıtacak derecede içselleştirmek.
8. Kavramların ve aralarındaki ilişkilerin - etkileşmelerin Eczacılık Uygulamaları’na / Eczacılık Hizmetleri’ne Yansıtılması Operasyonları’nın “Yol Haritası”nı stratejik planlayabilmek, bu Süreç’in Basamakları’nı (Evreleri’ni / Aşamaları’nı) tanımlayabilmek ve operasyonel düzeydeki “Eylem Planları”na dönüştürebilmek.
9. Kavramlara dönük “Takım Çantası Unsurları”nı (Yöntemler, Teknikler, Araçlar) -tek başına ya da birarada (kombinasyon biçiminde)- doğru zamanlama ve doğru tempo ile kullanabilmek.

¹ Prof. Dr., Girne Amerikan Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği AD., ustelis@gmail.com, ORCID iD: 0009-0008-6699-7591

- Kaynaklar (özellikle, İnsan Kaynakları'nın Yetkinliği - Yeterliliği) Çerçevesinde Yapılabilirliği
- Beklenen Etkileri / Etki Düzeyi / Çıktı Kazanımları göz önüne alınmalıdır.

Önemli Bir Hatırlatma!

Girişimcilik ve İnovasyon konularında “Süreç Yol Haritası” çizilirken ve adımlanırken, bu yolculuğun çeşitli “Aşama”larında (“Basamak”larında / “Evre”lerinde) “Danışmanlık Hizmeti” alınması söz konusu olabilir.

Danışman Adayları'nın Referansları'nın gözden geçirilmesinin yanı sıra; Danışman'a karar verildikten sonra, Danışmanlık Hizmeti'nin İçeriği'ne yönelik ve Takvimi'ne ilişkin “TOR (Terms of Reference)” yazılması önem taşımaktadır.

“TOR”; bir anlamda, “Danışmanlık Şartnamesi / “Danışmanlık Sözleşmesi” Çerçevesi'dir.

Kaynaklar

- ACCENTURE (2008). Overcoming Barriers to Innovation - Emerging Role of the Chief Innovation Executive.
- Aksoy, C. ve Yalçınsoy, A. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 341-359. DOI: 10.20491/isarder.2017.335
- Alm, C.J.J. & Jönsson, E. (2014). Innovation Culture in Five Dimensions - Identifying Cultural Success Factors and Barriers for Innovation. *Master of Science Thesis*, Chalmers University of Technology, Göteborg, Sweden, Report No. E 2014:062
- Almahry, F.F., Sarea, A.M. & Hamdan, A.M. (2018). A review paper on entrepreneurship education and entrepreneurs' skills. *Journal of Entrepreneurship Education*, 21 (Special Issue), 1-7.
- Alpkan, L., Günday, G., Bulut, C. ve Ulusoy, G. (2013). Organizational Support for Intrapreneurship and Its Interaction with Human Capital to Enhance Innovative Performance. *Management Decision*, May, 1-24. DOI: 10.1108/00251741011043902
- Bigliardi, B., Colacino, P. & Dormio, A.I. (2011). Innovative Characteristics of Small and Medium Enterprises. *Journal of Technology Management & Innovation*, 6 (2), 83-93.
- Blanka, C. (2019). An individual-level perspective on intrapreneurship: a review and ways forward. *Rev Manag Sci*, 13, 919-961. <https://doi.org/10.1007/s11846-018-0277-0>
- Cadar, O. & Badulescu, D. (2015). Entrepreneur, Entrepreneurship and Intrapreneurship - A Literature Review. *The Annals of the University of Oradea Economic Sciences*, December, 658-664.
- Cardeal, N. & Antonio, N. (2012). Valuable, rare, inimitable and organization (VRIO) resources or valuable, rare, inimitable (VRI) resources capabilities : What leads to competitive advantage?. *South African Journal of Business Management*, 6 (37), 10159-10170. DOI: 10.5897/AJBM12.295
- Cohn, S. (2013). A Firm-Level Innovation Management Framework and Assessment Tool for Increasing Competitiveness. *Technology Innovation Management Review*, October, 6-15.
- Cooper, R.G. (2011). The Stage-Gate Idea-to-Launch System (Chap. 4). *Winning at New Products: Creating Value Through Innovation (4th Ed.)* NY: Basic Books (division of Perseus Books), USA.
- Çiçeklioğlu, H. (2020). VUCA Concept and Leadership. In Mert, G. (Ed.) *Management & Strategy* (pp. 229-244). Artikel Akademi - Karadeniz Kitap.

- Damar, A. (2015). Girişimci Kişilik Özelliklerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerine Etkisi: Sannio Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi'nde Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Daspt, J.J., Fox, C. J. & Findley, S.K. (2021). Entrepreneurial Mindset: An Integrated Definition, A Review of Current Insights, and Directions for Future Research. *Journal of Small Business Management*, 1-33. DOI: 10.1080/00472778.2021.1907583
- DELOITTE (2015). Five Insights into Intrapreneurship - A Guide to Accelerating Innovation within Corporations.
- Demir, F. (2018). A Strategic Management Maturity Model for Innovation. *Technology Innovation Management Review*, 8(11), 13-21. <https://doi.org/10.22215/timreview/1196>
- Doğan, S. (2015). *Girişimcilik*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Eggink, M.E. (2011). The Role of Innovation in Economic Development. *Doctor of Commerce Thesis*, University of South Africa, South Africa.
- Elçi, K. (2008). *İnovasyon Rehberi: Kârlılık ve Rekabetin Elkitabı*. Technopolis Group Türkiye.
- Erer, B. ve Şahin, M. (2020). İnovasyon Konusu Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerle Yönelik Bir İçerik Analizi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 12(23): 397-406. DOI: 10.20990/kilisiibfakademik.723053
- Erogluer, K. ve Mert, İ.S. (2020). Türkiye'de İnovatif Girişimciliğe Esas Yaratıcı Fikirlerin Ortaya Çıkışında Etkili Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Keşfedici Nitel Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1722-1738. <https://doi.org/10.20491/isarder.2020.940>
- Fiore, M. (2023). How Does Innovation Impact Competitive Advantage Development? *Presentation (Paper ID: AU1050-A)*, ICAEB - 7th International Conference on Applied Economics and Business, August 25-27, 2023 - Copenhagen, Denmark.
- Frenzel, J. E. (2018). A Critical Analysis of the Entrepreneurial Orientation, Trait Emotional Intelligence, and Entrepreneurial Services Offered by Pharmacists in the Upper Midwest. *Doctor of Philosophy Thesis*, North Dakota State University of Agriculture and Applied Science, USA.
- Gandhi, J. & Robb, C. (2021). The Entrepreneurial Intrapreneur: A Managerial Approach to Building Entrepreneurial Competencies. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, 25(2/3), 211-232. DOI: 10.1504/IJEIM.2021.10037727
- Gerlach, S. & Brem, A. (2017). Idea management revisited: A review of the literature and guide for implementation. *International Journal of Innovation Studies*, 1, 144-161.
- Goode, J.V., Owen, J., Page, A. & Gatewood, S. (2019). Community-Based Pharmacy Practice Innovation and the Role of the Community-Based Pharmacist Practitioner in the United States. *Pharmacy*, 7(106), 1-17. DOI:10.3390/pharmacy7030106
- Gubbins, P. O., Cheng, J., Micek, S.T. & Gallagher, J. (2014). Innovation in Clinical Pharmacy Practice and Opportunities for Academic-Practice Partnership. *Pharmacotherapy*, 34(5), e45-e54. DOI: 10.1002/phar.1427
- Hohmeier, K.C. & Gatwood, J. (2016). Toward Intrapreneurship in Pharmacy Education (Letter). *American Journal of Pharmaceutical Education*, 80 (3) Article 53, 1-2.
- Hohmeier, K.C. & Chhadua, R. (2022). Entrepreneurship and Intrapreneurship. In Wooster, J. & Yu, F.S. (Eds.), *Community Pharmacy Practice Guidebook* (pp. 30-40). McGraw Hill.
- Holdford, D. A. (2018). Resource-based theory of competitive advantage – a framework for pharmacy practice innovation research. *Pharmacy Practice*, 16(3):1351. <https://doi.org/10.18549/PharmPract.2018.03.1351>
- Howard, M.C. & Boudreaux, M. (2021). A Systematic Literature Review and Meta Analysis of Entrepreneurial Personality. *Entrepreneurship Research Journal*, November, 1-30. DOI: 10.1515/erj-2021-0322
- Iazzi, A., Pandurino, A., Trio, O. & Caione, A. (2015). The evaluation of market attractiveness through the market intelligence approach: a tool for the SMEs. *International Journal of Markets and Business Systems*, 1(2), 93-107.

- Karabulut, A.T. (2016). Personality Traits on Entrepreneurial Intention. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 229, 12-21.
- Kerr, S.P., Kerr, W.R. & Xu, T. (2017). Personality Traits of Entrepreneurs: A Review of Recent Literature. *Working Paper 18-047*. Harvard Business School.
- Keskin, R. (2021). Girişimcilik ve İş Modeli Geliştirme: Teknokentlerde Bulunan Girişimler Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans (MBA) Tezi*, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koca Ballı, A.İ. ve Üstün, F. (2019). Girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerine etkisi: Uygulamalı girişimcilik eğitimine katılanlar üzerine bir çalışma. *Business And Management Studies - An International Journal*, 7(1), 308-326. DOI: 10.15295/bmij.v7i1.1068
- Kocademir, S. & İnce, M. (2022). *İç Girişimcilik Süreçlerinin İnovasyon ve Örgütsel İnovasyon Kültürüne Yansımaları*. İKSAD Publishing House.
- Kogabayev, T. & Maziliauskas, A. (2017). The definition and classification of innovation. *Holistica*, 8(1), 59-72. DOI:10.1515/hjbpa-2017-0005
- Kremin, Y., Lesyk, L., Lesyk, R., Levytska, O. & Hromovyk, B. (2023). Detailing the Ten Main Professional Roles of a Pharmacist to Provide the Scope of Professional Functions. *Sci. Pharm.*, 91(5), 1-9. <https://doi.org/10.3390/scipharm91010005>
- Laverty, G., Hanna, L., Haughey, S. & Hughes, C. (2015). Developing Entrepreneurial Skills in Pharmacy Students. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 79 (7) Article 106, 1-9.
- Lerch, M. & Spieth, P. (2012). Innovation Project Portfolio Management: A meta-analysis. *Int. J. Product Development*, 16(1), 77-94.
- Lewrick, M., Link, P. & Leifer, L. (2020). *The Design Thinking Toolbox*. Wiley & Sons, Inc.
- Matthews, C.H. & Brueggemann, R. F. (2015). Innovation and Entrepreneurship Competencies (Chap. 3). *Innovation and Entrepreneurship - A Competency Framework*. Routledge - Taylor & Francis Group.
- Mattingly II, T.J., Mullins, C.D., Melendez, D.R., Boyden, K. & Eddington, N.D. (2019). A Systematic Review of Entrepreneurship in Pharmacy Practice and Education. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 83 (3) Article 7233, 273-280.
- Mattingly II, T.J., Abdelwadoud, M., Mullins, C.D. & Eddington, N.D. (2019). Pharmapreneur - Defining a Framework for Entrepreneurship in Pharmacy Education. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 83 (10) Article 7548, 2194-2203.
- Matzembacher, D.E., Raudsaar, M., Dutra de Barcellos, M. & Mets, T. (2019). Sustainable Entrepreneurial Process: From Idea Generation to Impact Measurement. *Sustainability*, 11, 5892. doi:10.3390/su11215892
- Medina, M. et al. (2023). AACP Report - Revising the Center for the Advancement of Pharmacy Education (CAPE) Educational Outcomes and Entrustable Professional Activities (EPAs): The Report of the 2021-2022 Academic Affairs Standing Committee. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 87 (1) Article 9453, 125-128.
- Medina, M. et al. (2013). Center for the Advancement of Pharmacy Education 2013 Educational Outcomes. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 77 (8) Article 162, 1-10.
- Mogul, A., Laughlin, E. & Lynch, S. (2020). A Co-Curricular Activity to Introduce Pharmacy Students to the Concepts of Innovation and Entrepreneurship. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 84 (8) Article 7805, 1077-1084.
- Mwawaka, J. S. (2023). Pharmacy Practice Innovation: Pharmacist Embeddedness as a Comprehensive Framework for Collaborative Practice. *Innovations in Pharmacy*, 14 (2) Article 10, 1-11. DOI: <https://doi.org/10.24926/iip.v14i2.4908>
- Nassif, V.M.J., Ghobril, A.N. & da Silva, N.S. (2010). Understanding the Entrepreneurial Process: A Dynamic Approach. *Brazilian Administration Review*, 7(2), 213-226.
- Nordin, N., Hassali, M.A.A. & Sarriff, A. (2017). A Global Picture of Extended Pharmacy Services, Perceptions, and Barriers Toward Its Performance: A Systematic Review. *Asian Journal of Pharmaceutical and Clinical Research*, 10(11), 417-427. DOI: 10.22159/ajpcr.2017.v10i11.19884

- Oral Ataç, L. (2022). Yalın Girişimcilik. In Solmaztürk, A.B. & Hırlak, B. (Eds.), *Girişimcilikte Güncel Yaklaşımlar*, (s. 277-296). Eğitim Yayınevi.
- Özaralli, N. & Rivenburgh, N. K. (2016). Entrepreneurial intention: Antecedents to entrepreneurial behavior in the U.S.A. and Turkey. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 6(3), 1-32. <https://doi.org/10.1186/s40497-016-0047-x>
- Özbozkurt, O.B. (2019). Strategic Intrapreneurship. *Route Educational and Social Science Journal*, 6(7), 1086-1093.
- Özer, A. (2019). *İç Girişimcilerin Örgütsel Bağlılığını Etkileyen Faktörler: Girişimci Özellikleri ve İç Girişimcilik İklimi*. IKSAD Publishing House.
- Özgül, E. (2019). Girişimcilikte Temel Kavramlar. In Erdoğan, S. (Ed.), *KOSGEB Girişimcilik El Kitabı* (s. 3-31). T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.
- Piecuch, T. & Szczygieł, E. (2021). The issue of intrapreneurship development in corporations. *Journal of International Studies*, 14(3), 235-249. DOI:10.14254/2071-8330.2021/14-3/15
- Ramesh, H. (2023). A Framework for Corporate Innovation Management and Managerial Innovation in Medical Devices Industry. *Master's Thesis*, Lappeenranta-Lahti University of Technology LUT, Finland.
- Rodis, J. L., Legg, J. E. & Casper, K. A. (2008). Partner for Promotion: An Innovative Advanced Community Pharmacy Practice Experience. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 72 (6) Article 134, 1-10. DOI: 10.5688/aj7206134
- Seyidov, N. (2020). Uygulamalı Girişimcilik ve Türkiye Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Shirdel, A., Pourreza, A., Daemi, A. & Ahmadi, B. (2021). Health-promoting services provided in pharmacies: A systematic review. *Journal of Education and Health Promotion*, 10, 234. DOI: 10.4103/jehp.jehp_1374_20
- Singh, S. & Aggarwal, Y. (2022). In search of a consensus definition of innovation: A qualitative synthesis of 208 definitions using grounded theory approach. *The European Journal of Social Science Research*, 35(2), 177-195. DOI:10.1080/13511610.2021.1925526
- Skaja, G. & Holcomb, R. (2023). Entrepreneurship Roadmap: Key Stages of Developing a Business. *Oklahoma Cooperative Extension Service Fact Sheet FAPC-249*, Oklahoma State University, USA.
- Smolnik, T & Bergmann, T. (2020). Structuring and managing the new product development process - Review on the evolution of the Stage-Gate® process. *Journal of Business Chemistry*, 1, 41-57. DOI: 10.17879/22139478907
- Söker, F. (2016). İşletmelerde İç Girişimcilik ve Yönetmelik - Dönüşümsel Liderlik: Karamanda Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*, İşletme AD., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Stephan, U., Hart, M., Mickiewicz, T. & Drews, C. (2015). Understanding Motivations for Entrepreneurship. *BIS RESEARCH PAPER NO. 212*, Department of Business, Innovation & Skills, UK.
- Şen, E. ve Aslan, İ. (2017). Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi. *International Journal of Social Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 4(15), 1847-1855. DOI: 10.26450/jshsr.284
- Şimşit, Z.T., Vayvay, Ö. ve Öztürk, Ö. (2014). An outline of innovation management process: Building a framework for managers to implement innovation. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 150, 690-699.
- Tann, J. & Blenkinsopp, A. (2004). Innovation in Community Pharmacy: Accelerating the spread of change. *Briefing Paper*, The Pharmacy Practice Research Trust.
- TÜSİAD – DELOITTE (2023). *Kurumlarda Girişimcilik Yönetimi ve Yöntemleri*. TÜSİAD.
- U.S. Department of Energy - Industrial Technologies Program (2007). Stage-Gate Innovation Management Guidelines - Version 1.3. USA.

- Urbano, D., Turro, A., Wright, M. & Zahra, S. (2022). Corporate entrepreneurship: A systematic literature review and future research agenda. *Small Business Economics*, 59, 1541-1565. <https://doi.org/10.1007/s11187-021-00590-6>
- Ülgen Aydınlık, A. (2015). *Girişimcilik*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Üstel, İ. ve Küçük, K. (2020). "Takım Yıldızlı" Eczacı. *www.eczfort.com*, 'Püf Noktası' Sekmesi.
- Üstel, İ. (2021). PHAR 426 Pharmacy Practice Innovation". *Seçmeli Ders Notları*. GAÜ - Girne Amerikan Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi.
- Üstel, İ. (2022). "PHAR 424 Fundamentals of "Pharmapreneurship". *Seçmeli Ders Notları*. GAÜ - Girne Amerikan Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi.
- Üstel, İ. (2008). *720 Derece İnovasyon*, SGD (Sürekli Gelişim Destekleri) - Kurumsal Gelişim Dizisi - 1. Som Ofset.
- Vullo, C., Morando, M. & Platania, S. (2017). Understanding The Entrepreneurial Process: A Literature Review. *Annali della facoltà di Scienze della formazione - Università degli studi di Catania*, 16, 89-102. DOI: 10.4420/unict-asdf.16.2017.5
- Weir, N.M., Newham, R., Dunlop, E. & Bennie, M. (2019). Factors influencing national implementation of innovations within community pharmacy: A systematic review applying the Consolidated Framework for Implementation Research., *Implementation Science*, 14(21), 1-16. <https://doi.org/10.1186/s13012-019-0867-5>
- Weis, B. X. (2015). Innovation (Chap. 3, pp. 19-57). *From Idea to Innovation - A Handbook for Inventors, Decision Makers and Organizations*, Springer-Verlag.
- Yüksel, A., Gök, M.Ş. ve Günsel, A. (2023). Measuring innovative literacy: Conceptualization, scale development and validation. *Journal of Intellectual Capital*, 24(5), 1079-1102 . DOI: 10.1108/JIC-09-2022-0182